

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою університету
протокол № 19 від 30 червня 2026 р.,
уведено в дію наказом ректора

від 30.06.2026 р. № 247

Богдан БУЯК

Освітня програма підвищення кваліфікації працівників закладів культури, педагогічних працівників закладів освіти сфери культури державної форми власності та працівників суб'єктів у сфері медіа
(розроблено відповідно до вимог щодо розподілу обсягів державного замовлення на підвищення кваліфікації фахівців окремих галузей економіки та працівників бюджетної сфери у розрізі галузей знань (спеціальностей), виконавців державного замовлення, програм підвищення кваліфікації)

«Мова ворожнечі в медіа: ідентифікація та протидія»

- 1. Найменування:** «Мова ворожнечі в медіа: ідентифікація та протидія».
- 2. Галузь знань** – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки.
- 3. Цільова аудиторія:** працівники закладів культури, педагогічні працівники закладів освіти сфери культури державної форми власності та працівники суб'єктів у сфері медіа.
- 4. Вид підвищення кваліфікації:** навчання за програмою підвищення кваліфікації.
- 5. Розробники:**
 1. Синоруб Галина Петрівна, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики.
 2. Кушнір Оксана Василівна, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики.
- 6. Мета:** формування у працівників культури професійної компетентності щодо розпізнавання, аналізу та запобігання мові ворожнечі в медіапросторі, а також розвиток навичок створення толерантного, інклюзивного та відповідального контенту відповідно до сучасних стандартів медіаграмотності та прав людини.
- 7. Напрямок:** дуальна освіта, вища освіта.
- 8. Обсяг (тривалість навчання):** 30 годин (1 кредит ЄКТС).
- 9. Форма навчання:** дистанційна. Навчання здійснюється дистанційно на сервері електронних курсів ТНПУ (Moodle), з використанням платформи

ZOOM. Програма забезпечена презентаційними матеріалами, інтерактивними завданнями, підтримкою тьютора.

10. Зміст.

Зміст освітньої програми враховує особливості професійної діяльності педагогічних працівників, митців і визначається чинними нормами законодавства у сфері культури, мистецтва та гуманітарних наук, положенням МОН України щодо впровадження дуальної форми здобуття освіти, Національною рамкою кваліфікацій, освітніми стандартами, вимогами до компетентностей педагогічних працівників, запитами замовників освітніх послуг.

Зміст програми має практичну спрямованість і охоплює теоретичну, практичну (практико зорієнтовану) і ресурсну (методичну) складові підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників.

№ п/п	Тема	Кількість годин			
		Лекція	Практ.	Самост. робота	Усього
1.	Поняття мови ворожнечі. Ключові характеристики. <i>Відмінність між критикою, образою та hate speech. Форми прояву в медіа.</i>	2			2
2.	Типологія мови ворожнечі. <i>Пряма і прихована мова ворожнечі. Стереотипи, узагальнення, ярлики. Візуальна та вербальна дискримінація.</i>	2			2
3.	Правові аспекти протидії мові ворожнечі. <i>Міжнародні стандарти прав людини. Законодавство України. Відповідальність за розповсюдження дискримінаційного контенту.</i>	2			2
4.	Медіа та формування суспільних стереотипів. <i>Роль медіа у формуванні образів «інших». Вплив новин, соцмереж і телебачення. Маніпулятивні технології.</i>	2			2
5.	Вразливі групи та дискримінація. <i>Ознаки дискримінації в медіа. Соціальні групи ризику. Етика висвітлення чутливих тем</i>	2	2		4
6.	Фейки, пропаганда і мова ворожнечі. <i>Зв'язок між дезінформацією та hate speech. Методи пропаганди. Як розпізнавати маніпуляції.</i>	2			2
7.	Алгоритми розпізнавання мови ворожнечі. <i>Критерії аналізу текстів і медіаматеріалів. Практика медіааналізу. Кейси з українських та міжнародних медіа.</i>	2	2		4
8.	Етичні стандарти журналістики та культурних інституцій. <i>Принципи відповідального висвітлення подій. Кодекси етики. Роль працівників культури.</i>	2	2		4
9.	Протидія мові ворожнечі в публічному просторі. <i>Стратегії реагування. Модерація контенту в соцмережах. Комунікація з аудиторією</i>	2	2		4

10.	Створення інклюзивного та толерантного контенту. <i>Практики інклюзивної комунікації.</i> <i>Альтернативна лексика без дискримінації.</i> <i>Розробка культурних медіапроектів без мови ворожнечі</i>	2	2		4
	Усього:	20	10		30

11. Методичне та інформаційне забезпечення:

Методичне забезпечення: навчально-методичні посібники та рекомендації щодо безбар'єрної комунікації в освітньому процесі; презентації та інтерактивні розробки для занять; доступ слухачів до матеріалів на сервері електронних курсів ТНПУ (Moodle), де буде розміщена додаткова теоретико-методична і практична інформація.

Інформаційне забезпечення: сучасні освітні платформи (Moodle, Google Classroom); мультимедійні ресурси (інтерактивні вправи); електронні бібліотеки.

Програма передбачає такі види роботи: онлайн-лекції та майстер-класи (платформа Zoom); дискусії й опитування (платформа Zoom); консультації (платформа Zoom); виконання завдань (платформа Zoom).

12. Програмні результати:

- розуміти основні поняття, типологію та прояви мови ворожнечі у медіа та публічному комунікаційному просторі;
- орієнтуватися в нормативно-правовій базі України та міжнародних актах у сфері протидії дискримінації, розпалюванню ворожнечі та захисту прав людини;
- визначати маркери мови ворожнечі, дискримінаційних висловлювань та стереотипізації в медіатекстах;
- аналізувати контент на предмет порушення етичних стандартів журналістики та прав людини;
- розрізняти свободу слова та її межі у контексті запобігання мові ворожнечі;
- застосовувати методики медіамоніторингу для виявлення та класифікації мови ворожнечі в різних типах медіа;
- оцінювати ризики поширення мови ворожнечі в цифрових платформах (зокрема соціальних мережах та онлайн-медіа);
- формувати рекомендації щодо нейтралізації та запобігання мові ворожнечі в інформаційному просторі;
- дотримуватися етичних принципів інклюзивної та недискримінаційної комунікації;
- розробляти базові стратегії модерації контенту та реагування на прояви мови ворожнечі в онлайн-середовищі;

- документувати та систематизувати випадки мови ворожнечі для аналітичних і дослідницьких цілей;
- взаємодіяти з медіаорганізаціями, громадськими ініціативами та інституціями у сфері захисту прав людини для протидії мові ворожнечі.

13. Перелік сформованих компетентностей.

Загальні: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; навички використання інформаційно-комунікаційних технологій; здатність до пошуку, критичного аналізу та інтерпретації інформації; здатність працювати в команді; здатність до планування та організації діяльності; здатність діяти етично та соціально відповідально; здатність до самонавчання та постійного професійного розвитку; навички професійної комунікації українською мовою; здатність до міжкультурної комунікації.

Фахові: здатність ідентифікувати та аналізувати прояви мови ворожнечі в медіаконтенті; здатність застосовувати національні та міжнародні правові норми у сфері протидії дискримінації та захисту прав людини; здатність здійснювати медіамоніторинг і контент-аналіз; здатність оцінювати вплив мови ворожнечі на суспільні процеси та аудиторії; здатність розробляти рекомендації щодо запобігання поширенню мови ворожнечі; здатність забезпечувати етичні стандарти комунікації в медіа; здатність працювати з цифровими платформами з метою виявлення та модерації токсичного контенту; здатність взаємодіяти з інституціями у сфері прав людини; здатність документувати та систематизувати випадки мови ворожнечі для аналітичних і дослідницьких потреб; здатність формувати інклюзивне та недискримінаційне інформаційне середовище.

14. Вартість – https://tnpu.edu.ua/faculty/cpo/rozrakhunki-vartost-nadannya-osv-tn-kh-poslug-za-byudzhetnoyu-programoyu-2201250.php?bitrix_include_areas=Y&clear_cache=Y.

15. Документ про результати навчання

Видається свідоцтво відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 р. № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» та наказом Міністерства освіти і науки України від 30.10.2020 р. № 1341 «Про затвердження Методичних рекомендацій для професійного розвитку науково-педагогічних працівників» і оприлюднюється в реєстрі виданих свідоцтв на сайті ТНПУ.